

GONIEC CZĘSTOCHOWSKI

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY, EKONOMICZNY I LITERACKI

CENA PRENUMERATY: Miesięcznie z przesyłką pocztową 3 zł. Dla odbiorców pismo na miejscu 1 zł. 25 gr. Cena pojedynczego numeru 10 groszy. Konto czekowe w Poczcie Kasa Oszczędnościowej Nr. 6126 Sklep „Goniec Częstochowski”, ul. Panny Marji 26 - Telefon nr. 56

REDAKCJA I ADMINISTRACJA
Częstochowa, ul. P. Marji 52. Tel. 245. Skrz. poc. 45.
Redaktor lub jego zastępca przyjmują podzielną z wrażliwością swiadczeń od godz. 10-3 po poł. Reklamki nadesłane redakcji nie zwraca.

CENY OGŁOSZENI: Za wiersz 10 linijekowy przed tekstem 50 gr. W tekście wiersza napisowy 25 gr., każdy dalszy wiersz po 15 gr. Najniższe ogł. drobne 10 gr. Ogłoszenia zamieszane i matrynowalne 50 proc. drożej. Ogłoszenia zagrażające 100 proc. drożej. W numerach świątecznych i niedzielnych ceny o 25 proc. droższe. Ogłoszenia skóne, fantazyjne, cyfrowe i bilansowe o 50 proc. droższe.

Spółdzielczość a handel zbożem.

Z ogólnej ilości 16.479.632 ha, która była pod uprawą w roku gospodarczym 1929/30 cztery główne zboża zajmowały 64,5 proc., z czego pszenica 8,6 proc., żyto 35 proc., owies 13,3 proc., jęczmienia 7,64 proc.

Udział mniejszej własności w produkcji zbożowej wynosi około 80 proc., zaś większej własności około 20 proc. Przybliżone obliczenia wykazują, że rolnictwo konsumuje około 80 proc., produkcji żyta, 65 proc., produkcji pszenicy 80 proc., produkcji jęczmienia 90 proc., produkcji owsa.

Ilości ziób, sprzedawane przez rolników wynoszą około 20 proc. produkcji żyta, 35 proc. produkcji pszenicy, 20 proc. produkcji jęczmienia i 10 proc. produkcji owsa. W cyfrach zaokrąglonych obrót zbożowy w Polsce wynosi około 25 milj. q.

Na rynkach lokalnych zakup zboża dokonywany jest przeważnie przez rzesze pośredników, będących agentami firm prywatnych. Pośrednicy ci, rozsiani po całym kraju, docierają do samego producenta, który sprzedając zboże u siebie, na wsi, nie orientuje się w cenie rynkowej. Pośrednicy tego typu posiadają bardzo pierwotne metody handlu i zawyżają niską etykę kupiecką. Najbardziej ujemną stroną ich działalności jest dążność do kupowania towaru najniższego, co wpływa w znacznym stopniu na obniżenie produkcji rolnej.

Organami handlu i pośrednictwa w wewnętrznym obrocie zbożowym są firmy prywatne, giełdy, młyny prywatne, państwowe zakłady przemysłowo-zbożowe i zrzeszenia rolników.

Spółdzielnie rolniczo-handlowe i ich centralne gospodarce, wysuwają się na pierwsze miejsce wśród zrzeszeń rolniczych, prowadzących handel zbożowy. O gólem istnieje w Polsce przeszło 3.000 spółdzielni rolniczo-handlowych, zrzeszonych w związkach rewizyjnych, lecz tylko nieliczne z nich część prowadzi handel zbożem. Procentowo ogólny obrót zbożowy Spółdzielni Zjednoczenia i Związku Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych stanowi 2 i pół proc. w stosunku do ogólnej produkcji.

W przybliżeniu można ustalić, że bez pośrednictwa zakupów od rolników dokonują: spółdzielnie rolniczo-handlowe w wysokości 12 — 13 proc., młyny 5 — 7 proc., inne organizacje 4 — 5 proc. i kupcy prywatni 79 — 75 proc.

Wśród przyczyn, które utrudniają rozwój handlu zbożem w spółdzielniach, należy przedewszystkiem wysunąć czynnik, związane z psychiką producentów. Drobni rolnicy wolą sprzedać zboże u najbliższej kupującej, niż wozić do oddległej spółdzielni. Przyczem odgrywa tu rolę przyzwyczajenie rolników, którzy przywykli do sprzedawania zboża pośrednikom prywatnym, którzy kupują towar bez względu na jego jakość, podczas gdy spółdzielnia żąda towaru oczyszczonego i jednolitego.

Prócz tego prawie wszystkie spółdzielnie rolniczo-handlowe prowadzą handel zbożowy na własny rachunek, co wymaga dużych kapitałów. Ten system powoduje, że spółdzielnia na jednym zakupach traci, na drugich zarabia, a wyniki jej pracy zależne są od koniunktury i rynkowych wahań cen. Rolnik, gdy widzi, że spółdzielnia traci, odsuwa się od niej, a odsuwa się zupełnie, gdy się przekona, że i on stracił na dostawie do spółdzielni. Ponieważ spółdzielnie dokonują zaku-

pów i od nieczłonków, rolnik nie dąży do tego, aby stać się członkiem spółdzielni, gdyż nie zyskuje nic, a narazony jest na ewentualność pokrywania strat.

Spółdzielnie nie prowadzą zbytu ziób na podstawie dłuższych kontraktów, zawartych z członkami na stałe dostawy, przez co nie mogą stale i decydująco wpływać na miejscowy rynek zbożowy, jak również, nie sprzedając kontraktowanego zboża na wspólne ryzyko, nie potrafią uchronić rolnika od straty, wynikającej z masowego sprzedawania produktów rolnych w okresach największego zapotrzebowania gofówki na wsi.

Jednakowoż, pomimo nieraz wadliwej organizacji zbytu, pomimo stosunkowo małego udziału w obrocie zbożowym, należy stwierdzić, że działalność szeregu spółdzielni rolniczo-handlowych w zakresie handlu zbożowego dała poważne rezultaty. Są spółdzielnie, które dzięki dostatecznym kapitałom obrotowym, zdołały opanować na swoim terenie handel zbożowy i decydują o cenach na miejscu wym rynku. Dość powszechnie daje się stwierdzić zjawisko, że gdzie spółdzielnia zaczyna skupować zboże i płacić ceny rzeczywiste, tam i kupcy prywatni dociągają się muszą do cen spółdzielni. Gdy tylko spółdzielnia zaprzestanie zakupów

Dnia 11 września 1932 r. zmarła przedwcześnie w 20 roku życia

Krystyna Szwabaska
Urzędniczka Zakł. Union Textile S. A. w Częstochowie.
W zmarłej utraciliśmy nieodzwołaną współpracowniczkę
Dyrekcja Zakładów Union Textile S. A. w Częstochowie.

— ceny rynkowe poczynają spadać.
Spółdzielnie więc mogą odegrać rolę czynnika decydującego w uromowaniu handlu zbożowego, gdyż dają one gwarancję sprawiedliwej zapłaty za produkty dostarczone przez rolnika, jak również wpływają na jakość dostarczonego na sprzedaż zboża, co ma doniosłe znaczenie dla podniesienia dochodowości warsztatów rolnych, oraz umożliwiają i ułatwiają eksport naszych piodów rolnych.
P. A. P.

TABELA

ciągłenia loterii, na str. 5-ej.

Szczegóły tragedji por. Żwirki i inż. Wigury.

Jak przewożono zwłoki lotników do Cieszyna.

Cieszyn. — Jak donosiliśmy, na miejscu wypadku tragicznego ś. p. por. pil. Franciszka Żwirki i inż. Wigury wyjechała w niedzielę komisja wojskowo-lotnicza z 2 pułku lotniczego, w składzie: mjr. dr. Michałki, kpt. pil. Bajan, por. pil. Gärtner i por. obs. Stoy — celem zbadania przyczyny wypadku, przewiezienia zwłok i szczątków rozbitego samolotu. Komisja ustaliła wiele nowych szczegółów, dotyczących tej tragicznej katastrofy.

Komisja z 2 pułku lotniczego w Krakowie przybyła do Cieszyna w niedzielę po południu o godz. 18-ej. Władze czeskie przepuściły ją bez żadnych trudności, chociaż członkowie komisji byli w mundurach wojskowych, na miejsce wypadku do Cierlicka, oddległego o 9 km. od Cieszyna Czeskiego.

Z tymczasowych dochodzeń i badań komisji wynika, że przyczyną wypadku była nie słychana wichura — wprost trąba powietrzna, huragan o niesłychanej sile, który zerwał się właśnie w chwili, gdy lotnicy polscy przelatowali ponad Cieszynem, kierując się na stronę czeską. Huragan ten z deszczem wywołany został wiatrem halnym — o sile jego świadczyły połamane duże drzewa — na znacznej przestrzeni od Morawskiej Ostrawy, hen da leko, poza Cieszyn polski, obserwowane przez miejscowych ludność, świadków i członków komisji. Huragan ten trwał zaledwie parę minut, — wystarczyło to jednak —

aby uszkodzić specjalne urządzenie szelki linowe, znajdujące się na przedniej krawędzi skrzydła, które przy małych szybkościach wysuwają się automatycznie z przodu skrzydła w postaci waziatkiego

Tragiczna śmierć bohaterów lotnictwa polskiego. W niedzielę rano strażnica berza straciła pod Cierlickiem na Śląsku Czeskim samolot RWD 6, którym por. Żwirko, zwycięzca Międzynarodowych Zawodów samolotów turystycznych i konstruktor aparatu inż. Wigura udawali się na meeting lotniczy do Pragi czeskiej. Obaj lotnicy ponieśli śmierć, okrywając żalobą całą Polskę. Podaliśmy fotografie ś. p. por. Żwirki i ś. p. inż. Wigury przed aparatem RWD 6, w którym odnieśli swe zwycięstwa i w którym zginęli śmiercią lotników

skrzydła umożliwiała samolotowi: rozwinięcie jaknajmniejszej szybkości minimalnej przy lądowaniu. Huragan uszkadzając krawędź skrzydła, spowodował w następstwie oderwanie się jego po stronie lewej, tak, że siła wiatru poniosła oderwane skrzydło około 200 metrów od miejsca wypadku.

Teraz aparat nie dał się pilotować i rumał na pobliski las, położony na górze i prawdopodobnie jakiś czas był jeszcze opanywany przez pilotującego por. Żwirkę, poczem nastąpiło zderzenie się opadającego samolotu z dwoma wysokimi świerkami — siła uderzenia samolotu przy pracującym motorze — była straszna — potężne dwa drzewa zostały na swej 3/4 wysokości wprost ścięte. Kabina samolotu, podwozie, kadłub z opieraniem rozbite, silnik odleciał osobno.

Przy tem strasznym zderzeniu o drzewa, o jedno z nich uderzył głową i górną częścią ciała ś. p. inż. Wigura, odnosząc śmiertelne rany: zupełne rozbicie głowy, lewego ramienia i części lewej klatki piersiowej; ś. p. por. Żwirko również w chwili tuderzenia samolotu o drzewa poniósł śmierć na miejscu, doznając zgruchotania czaszki.

Z rozbitego samolotu zostały wyrzucone siła uderzenia ciała obu lotników; i spadły parę metrów od miejsca wypadku — dokoła zaległy szczątki rozbitego płatowca — okropnie zmiekształcone — przychem motor leżał osobno — podwozie osobno i część kadłuba, zbudowana ze spawanych rur stalowych, wiązanych drutami stalowymi, określiła się wkoło dużego pnia drzewa — obejmując go wprost niejako pierścieniem!

Gdyby nie górzysty teren — wysoki las — w innych warunkach terenu, jeszcze byłoby możliwe ocalenie od śmierci załogi — w tych okolicznościach — byłoby ono wprost niemożliwe — przy tak strasznym uderzeniu samolotu o drzewa!

Wojskowe władze czeskie z wielkim pietyzmem złożyły ciała poległych lotników w miejscowej kosznicie przy kościele w Cierlicku, zasypując je stosami bukietów i kwiecia i wystawiły honorową wartę wojskową w pełnym uzbrojeniu w hełmach polowych.

Cieszyn. — Pogrzeb ś. p. por. Żwirki i inż. Wigury przemienił się w wielką manifestację polsko-czeską zarówno po czeskiej stronie Cieszyna, jak i polskiej.

Przed godziną 3-cią w poniedziałek do mostu, wiodącego z polskiego Cieszyna do czeskiego przybył kondukt żałobny, składający się z dwóch trumien, w których złożono zwłoki tragicznie zmarłych. Nad całością konduktu pogrzebowego czuwał konsul polski z Morawskiej Ostrawy, dr. Ripa.

W miejscowości, w której wydarzyła się katastrofa, w Cierlicku, pogrzeb przy brał charakter manifestacji polskiej, gdyż gmina ta jest zamieszkała przez ludność polską. W pogrzebie brało udział 6.000 osób, w tem delegacje polskich stowarzyszeń z różnych stron Śląska Czeskiego.

Zonę por. Żwirki i inż. Wigury

gury prowadzili, oficerowie lotniczego korpusu czeskosłowackiego, dalej pozostał kapitan oficerów i sierżant Melichor...

Na miejsce na Olzy przemówił mianem ośeskiego ministerstwa spraw wojaskowych gen. Melichor, który zaznaczył, że por. Zwirkow był analfabetycznym przykładem skromności i pracowitości...

Jako drugi przemówił konsul dr. Ripka, który wskazał na moment zespolenia się ludności polskiej i czeskiej w tej tak bohaternej chwili...

Do granicy polskiej przyleciało 9 samolotów czeskich, manifestując sympatie lotnictwa czeskiego dla lotnictwa polskiego. Poza tym na granicę polską przybyły delegacje wojskowe czeskie...

Opkieśna na miejsce granicznym odegrała najpierw hymn „Jeszcze Polska nie zginęła”, następnie hymn czeski „Gdy domów mój” i hymn słowacki.

Obie trumny, owile sztandarami białymi, przeniesione zostały na rampach polskich oficerów na dwa karawany, czekające na stronie polskiej.

Na karawanach zostały wzięte żołnierze przez miasto Cieszyn, przez ministerstwo spr. zagr. i od liczących stowarzyszeń polskich. Wzdłuż ulic, prowadzących do rynku, ustawili się delegacje stowarzyszeń, strzelcy podhalańscy...

W wtorek o godz. 9:45 rano po naszym żałobnej odbyło się przewiezienie...

Reichstag rozwiązany a rząd obalony

Uchwalenie wotum nieufności rządowi Papena — Prez. Goering nie ufał rozwiązaniu i zwołał posiedzenie na wtorek.

Berlin. — W poniedziałek po prawie dwutygodniowej przerwie, zebrał się na plenarne posiedzenie parlament Rzeszy. Na porządku dziennym znajduje się tylko jedna punkt, a mianowicie ekspozycja kanclerza v. Papena...

Natychmiast po otwarciu posiedzenia Reichstagu, zanim jeszcze kanclerz v. Papen przystąpił mógł do wygłoszenia zapowiedzianej ekspozycji rządowej, zaszedł niespodziewany zwrot...

Co posel Torgler jako przedstawiciel Komunistów zgłosił wniosek nagły, domagając się, ażeby jako pierwszy i drugi punkt porządku dziennego wstawiono głosowanie nad wniósłkiem o uchylenie ostatniego dekretu prezydenta Hindenburga...

Kiedy wbrew temu oczekiwanu nie podniósł się ani jeden głos protestu przeciw zapropiowanej przez Komunistów zmianie porządku dziennego, na sali powysłało kłopotliwe milczenie.

Prezydent frakcji nacjonal-socjalistów Frick powstał z miejsca, i wśród ogólnego rozgłoszenia saiw śmiechu zapropiował odroczenie posiedzenia na pół godziny.

W tej chwili prezydent parlamentu Goering oświadczył, iż Reichstag przystępuje do pierwszego punktu porządku dziennego, a mianowicie do głosowania nad wniósłkiem dla gabinetu v. Papena.

W tej chwili prezydent parlamentu Goering oświadczył, iż Reichstag przystępuje do pierwszego punktu porządku dziennego, a mianowicie do głosowania nad wniósłkiem dla gabinetu v. Papena.

Na różne protesty, poparte gestykulacją v. Papena, p. Goering nie reaguje. Izba rozpoczęła głosowanie. W tej samej chwili v. Papen podchodzi do stołu prezydenckiego i kładzie na stole dekret rozwiązujący parlament.

Bzwiązkowstwo, PUSZCZA, Geny miejsc zwłok, Szczęśliwy w służbach

zwłok na pociąg idący do Warszawy. Cała ceremonia pogrzebowa miała charakter uroczysty, a nastros, jaki panował w czasie pogrzebu, zarówno na czeskiej jak i polskiej stronie...

Katowice. — 13. 9. 1939 r. dnia 2-ga a 3-cią po południu odbędzie się na dworcu katowickim pogrzeb zwłok tragicznie zmarłego katastrofie lotniczej dnia 11 b. m. 1939 r. Czeskim Cieszymem lotników polskiej Nabożeństwo żałobne za zmarłych lotników odbędzie się jutro o godz. 8 m. 30 w kościele św. Piotra i Pawła.

Pociągami tym będą jechać żona por. Zwirkwi i siostra inż. Wigury. Również przywiozione zostaną do stolicy szeszątki samolotu, na którym zginęli lotnicy. Szeszątki te przybędą do Warszawy w wagonie towarowym, przycepienym do pociągu, który wiezie zwłoki lotników.

Pomóż bezrobotnym pieniądzem, odzieżą, Opłaty przyjmują Komitat Społeczny, Niesienia Pomocy Rękożołnym.

Wszystkich stacjach kolejowych w czasie przewiezienia zwłok i pociągów... Pociągami tym będą jechać żona por. Zwirkwi i siostra inż. Wigury.

Pomóż bezrobotnym pieniądzem, odzieżą, Opłaty przyjmują Komitat Społeczny, Niesienia Pomocy Rękożołnym.

Kellontar, jest lepsze

TELEGRAMY

KS. PRYMAS HŁOND CZŁONKIEM SW. KONGREGACJI DLA SPRAW KOŚCIOŁA WSCHODNIEGO. Gitta del Vaticano. — Ojciec Święty mianował J. E. Ks. Kardynała Prymasa Hłonda członkiem Św. Kongregacji ds. spraw Kościoła Wschodniego...

OBRAZKI MATKI BOSKIEJ OSTROBRAMSKEJ W WALIŹCE PODRÓŻNEJ POR. ZWIRKI. Morawska Ostrawa. — W szeszątkach samolotu znaleziono portfel inż. Wigury, zawierający jego dokumenty osobiste...

PARLAMENT FRANCUSKI — 16 B. M. Paryż. — Prezydent Lebrun podpisał dekret, zwołujący parlament na dzień 16-go bież. mies.

ODWRÓT GOERINGA. Berlin. — Prezydent rozwiązanego parlamentu Goering przyjął na konferencji prasowej przedstawicieli prasy zagranicznej i oświadczył im, co następuje:

Byłem upoważniony do niedzielenia glosu kanclerzowski w chwili, w której odbywało się głosowanie parlamentu. Stoję zatem na stanowisku, iż zarówno uchwalenie dekretu prezydenta Hindenburga, jak i też pochwalenie wotum nieufności gabinetowi v. Papena zgłoszone formalnie przez parlament przeprowadzone.

Dekret o rozwiązaniu Reichstagu przyjmuję zatem do wiadomości i uważam parlament za rozwiązany.

„Wielki” inż. Frezza, prezydenta Hindenburga, jakie konsekwencje wyciągnąć z dzisiejszej — jak powtarzam — legalnej uchwały parlamentu, a w każdym razie dekret z 4-go września uważać należy za nieobowiązujący. Reichstag jest jednak legalnie rozwiązany.

Tem razem — jak widac z tego oświadczenia — Goering opuszcza przez centrum socjal-demokratów, nie chcąc pozostawać w swoim opozycie przeciwko uznaniu dekretu rozwiązującego parlament tylko w towarzystwie komunistów...

RZĄD RZESZY WOBEC NOWYCH WYBORÓW. Berlin. — Mikstler ds. spraw wewnętrznych i oświadczył w sprawie tematu nowych wyborów do parlamentu „niebieskiego”, że rząd Rzeszy ma zamiar przystąpić do przepisów konstytucyjnych, jeżeli odbędzie się nowe wybory...

Na pytanie, czy rząd zamierza wydać nadzwyczajne zarządzenie celem zapewnienia sobie sposobu odpowiedzialności ministra, że rząd niemiecki nie ma teraz powodu do tego.

Orgia zaborcza. Nowiniemu niemieckiego. Paryż. — Opinia francuska jest do żywego zaniepokojona niedzielnymi manifestacjami w Berlinie oraz w Koblencji...

Specjalnie niebezpieczną jest, iż jak podkłada prasa niemiecka wciągnięciu w orbitę propagandy niemieckiej Niemców 10000 dzieci w wieku szkolnym, gdyż manifestacje ze zwolennikami rzekomo odfartowanych części Niemiec odbyły się w Berlinie własnie w ramach swięta szkoły niemieckiej.

W czasie manewrowi zdarzyły się dwile katastrofy. Dwa samoloty uderzyły o siebie w powietrzu, przyczyniły lotnicy ponieśli śmierć na miejscu.

TRAGICZNE MANEWRY LOTNICZE W JAPONII. Moskwa. — W zatoczce Chinińskiej odbyły się wielkie manewry japońskiej Floty powietrznej, w której wzięło udział przeszło 100 samolotów wojennych.

BRUKA MASZYNA DIKIENNA DLA KOLEJARZA LITEWSKIEGO. Kowno. — Wykryto tutaj nową próbę zamachu, bez pomocy maszyniści kolejowego.

Kolejarz Głubisz otrzymał na stacji Pyrzyżany jakiś tajemniczy przesyłek, a ponieważ jeszcze nie przebrzmiała wiadomość o śmierci kolejarza Litewskiego, rozkazanego (wylubimym dikiennym) maszyniści Głubisz przesłał przesyłkę pocztą listową...

Poliscja jest zaniepokojona wykryciem

Jeszcze w sprawie walących się mostów na koleje pod Porajem

(Koresp. wł. „Głosu Olszt.”) — Na koleje kopalniane, wiodące z Kamieniołomu Polshiel-De Poraj, są dwa długie mosty drewniane (jedyn na strażce „Czarlika” i drugi na Warcie), które są w stanie zupełnej ruiny...

Kursy Gimnazjalne

przyjmują zapisy kandydatów (ok. 12) oraz dawnych uczniów. Przyjaciółstwo się nie świadczy. Wskazano: 4-5-6 kl. Gimnazjum. Zmiany oddziałów powszechnych, do matury, seminarium, szkół technicznych (t. d.) — Nauka w podziach wczorajnych. — Kancelaria czynna codziennie od 11-1 (od 7-9 St. Kilińskiego 9-11 piętro, Głowa olicyna)

Z KRAJU

Prąd elektryczny i kolumnie pochłaniają większość zarobków kupców. Z Łodzi donoszą: „Onegdaj większość odbyło się wane zebranie członków Stowarzyszenia Kupców”...

Table with multiple columns of numbers, likely lottery results or financial data.

Nowiświadkowie zeznają przed sądem w sprawie hr. Brassowa o zwrot majątków czesochowskich

W głoszeń sprawie bratowej ostatniego cara rosyjskiego hr. Natalii Brassow przeświadczeni są, że w sprawie zwrotu majątków w Czestochowie, po zastąpieniu jej męża w wielkim księciu Michale, zamordowanym przez bolszewików w r. 1918 w Warszawie...

W tym celu wyznaczono do trybunału przysiężników w Warszawie członków rodziny: ks. Michała w zoznaniu, że w przedmiocie przysiężni, że bracia te są jego synami i bratzi z krwi. W r. 1915 została również przez cara uchylna opieka nad majątkiem i osoba w ks. Michała. Gdy jednak w ks. Michał prosił cara dla żony swojej o tytuł księżki, car odmówił dostarczenia na czas do zakończenia wojny.

Przy okazji niektóre przedsiębiorstwa zainstalowały w czasie dynamo maszyny. W tym wypadku cena jednego kilowata wynosi 1600 zł, 1 pół grosza.

Samobójstwo inżyniera. Przy ulicy Marszałkowskiej nr. 51 w Warszawie zamieszkiwał z żoną i 8-letnią córką, 40-letni Józef Kococzyński inżynier zatrudniony w jednej z firm amerykańskich.

Tabela wygranych Loterii Państwowej

Table with multiple columns of numbers representing lottery winners and amounts.

W sprawie zwrotu majątków czesochowskich. Wskazano: 4-5-6 kl. Gimnazjum. Zmiany oddziałów powszechnych, do matury, seminarium, szkół technicznych (t. d.)

W sprawie zwrotu majątków czesochowskich. Wskazano: 4-5-6 kl. Gimnazjum. Zmiany oddziałów powszechnych, do matury, seminarium, szkół technicznych (t. d.)

Advertisement for 'WEGIEL' (Wheat) and 'SPOLEN' (Spinning), featuring an image of a woman and text about quality and price.

